

Voikkaan kisällit

18/05/2017



Alpo "Apeli" Halinen toimi voikkaalaisissa kisälleissä vuosina 1947–1961. Apeli ja Raii "Pisama" Halinen ovat vuoden 2016 laulukeruun aktiivisimmat osanottajat.



Tipin blogi

Älä polta mummon kenkälaatikkaa

... vaan kerää vanhat
työväenlaulut talteen!

Tipi Tuovinen

Musiikin sekakäyttäjä

Vuonna 1870 valmistui Pietarin rata. Siitä alkoi Kymenlaakson teollistuminen. Voikkaalle ilmiö ulottui vuonna 1897, kun Voikkaan paperitehdas perustettiin. Tehdas toimi vuoteen 2006 saakka. Kuusankosken kunta perustettiin vuonna 1921 irrottamalla litin ja Valkealan kunnista niiden teollistuneet osat. Voikkaalaisista tuli Kuusankoskelaisia. Nykyään Kuusankoski on yhdistetty Kouvolan kaupunkiin.

Voikkaa oli oman identiteetin omaava, tehtaan varjossa ja tehtaasta elävä työläisyhdyskunta. Työväenyhdistys kaikkine kulttuurientoineen perustettiin vuonna 1903. Kisällilaulu liittyy toimintoihin

1930-luvulla ja jatkui usean ryhmän voimin keskeytyksettä 1960-luvun puoliväliin saakka. Tämä jatkumo tekee Voikkaasta ihanteellisen tutkimuskohteen kisällilaulututkimukselle.

Materiaalia on myös kerätty kattavasti: **Pekka Gronow** teki 1960–70 lukujen taitteessa haastattelututkimusta Voikkaan kisälleistä, minä jatkoin vuosien 1950–60 tallentamista nyt käynnissä olevan kisällilaulukeruun puitteissa.

Korvaamaton tietolähde on ollut **Alpo ”Apeli” Halinen**, joka toimi voikkaalaisissa kisälleissä vuosina 1947–1961. Apeli ja **Raili ”Pisama” Halinen** ovat vuoden 2016 laulukeruun aktiivisimmat osanottajat ja tietolähteet: he paitsi keräsivät, innostivat ystäviään työhön ja osin myös digitoivat itse aineistojaan. KIITOS.

Voikkaan kisälleihin palaan myöhemmin tarkemman tutkimuksen myötä. Tämä juttu on johdatuksena portaalissa nyt julkaistavaan tiedostoon heidän lauluteksteistään. Nämä tekstit olivat merkittäviä tyylinluojia 1960-luvun tekstinikkareille. Vuoden 2016 kisällilaulukeruun haastatteluissa 1950-luvun ryhmien jäsenet lähes yksituumaisesti nimesivät Voikkaan kisällit esikuvikseen. Alla olevien linkkien takaa löytyy Halisten keräämät kokoelmat digitoituina: Voikkaan kisällien lauluja 74 kpl ja kisällittärien lauluja 28 kpl:

[VOIKKAAN KISÄLLIEN LAULUJA](#)

[VOIKKAAN KISÄLLITTÄRIEN LAULUJA](#)

Ensimmäinen ryhmä 1932-

Haasteltavan **Pauli Nurmisen** mukaan kisälliryhmä perustettiin vuonna 1932. Pontimena olivat nuorisoliitosta tulleet kisällilaulumonisteet. Alusta asti laulutekstejä tehtiin itse, liiton monisteista laulettiin noin yhtä laulua/moniste. Usein liiton lauluista otettiin vain joitain säkeistöjä, ja lisäksi kirjoitettiin paikallisia asioita käsitteleviä värssyjä jatkoksi.

Toisen haastattelun, **Valdemar Haimin**, mukaan omat tekstit tehtiin porukalla, lisäksi niitä teki ”kaksi veljestä”. Nämä veljekset lienevät olleet **Aaro** ja **Kullervo Haimi**. Myös **Eila Hirvonen** lienee aloittanut tekstinteen jo ennen sotia.

Ryhmässä esiintyi yleensä viisi miestä mandoliinisäestyksellä. Ennen sotia liikunta oli vain käsiliikkeitä, joita tehtiin jos uskallettiin. Sotien jälkeen oli ”koko vartalo mukana”, yleisö vaati sitä. 1930-luvulla laulujen aiheet olivat ”arvokkaampia” kuin sotien jälkeen, laulut julistavampia. Lapualaispainostuksen helpottaessa nuoriso hakeutui nuoriso-osaston toimintaan vilkkaasti mukaan, enimmillään jäseniä oli noin 200. Se oli noin 60 prosenttia taajaman nuorisosta.

Sodan puhjettua kisällit siirtyivät rintamalle ja kotiutuivat, osa Tali-lhantalan taistelut kokeneina, nuorina veteraaneina.

Sodan jälkeen nämä ”Vanhat” kisällit jatkoivat toimintaansa pienillä jäsenistönmuutoksilla vuoteen 1953 saakka. Säestyssoittimeksi vaihtui harmonikka, uudeksi sanoittajaksi liittyi ainakin **Jaakko Uitto**. Ryhmä lopetti toimintansa samasta syystä kuin useimmat nuorisoryhmät: avioliittoja, lapsia ja ylitöitä.

Voikkaan Viestin Kisällit 1947-

Ryhmä perustettiin vuonna 1947 Suomen Työväen Urheiluliiton TUL:on ohjaajana toimineen **Allan Hirvosen** aloitteesta. Apeli Halinen kertoo:

”Allan Hirvonen laitto meidät aina laulamaan kisällilaulua, kun urheiluseuran koululla pidettävissä peli-illoissa isot pojat pelas koripalloa, mut me pienet naperot seistiin siellä, tai istuttiin siellä penkeissä. Ja Allu... keksi että näille jätkille pitää jotain tehdä. Niin se vei meidät, mä muistan aina, opettaja Vanhatalon luokkaan. Laitto meidät seisomaan siihen, mut kaikki ei mahtunu siihi korokkeelle ni meitä oli helvetinmoinen rivi... laulu oli ”Kekkerit Mäkelän kanatarhassa”. Ja se Allu ei ollu mikään erinomainen laulajapoika, mut se opetti meille ja me tehtiin liikkeitä ja laulettiin. Ja siellä se perustettiin, tää ryhmä.”

Vuonna 1953 Viestin kisällit jo voittivat TUL:on kulttuurikilpailujen kisällilaulusarjan. Samana vuonna ”vanhat” kisällit päättivät lopettaa toimintansa. He ilmoittivat Viestin kisälleille, että te olette nyt sos.dem. nuoriso-osaston kisällit. Pojat olivat otettuja, vanhat kisällit olivat heidän esikuviaan. Vanhojen

kisällien tekstittäjät jatkoivat nuoremmalle ryhmälle tekstintekoa ja Valdemar Haimi siirtyi heidän sääestäjäksi.

Nuoremman ryhmän esiintymisissä korostui vanhoja enemmän liikunta ja laulujen "näytteleminen". Vaikeat ryhmävoimisteluliikkeet tulivat koreografioihin, olivathan pojat kaikki TUL:n voimistelijoina. Viisi laulajaa teki esimerkiksi pyramidin, jonka laelta kevyin laulaja Apeli julisti sanomaansa. Ryhmä jatkoi säännöllisiä esiintymisiä noin vuoteen 1965 saakka. Senkin jälkeen he ovat esiintyneet harvakseltaan, viimeksi vuonna 2016 muinaisnuorten risteilyllä.

Samanaikaisesti kisällien kanssa toimivat myös kisällitäroryhmät sekä myöhemmin Nuorten Kotkain kisällit.

Tipi 4.4.2017

Linkit:

[VOIKKAAN KISÄLLIEN LAULUJA](#)

[VOIKKAAN KISÄLLITTÄRIEN LAULUJA](#)
